

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH

(SZTAB GENERALNY)

Oddział II.

Nr 25413./II.inf.11.F.
Telef.: Szt. Gen. 178.

Rusini galicyjscy w Czecho-Słowacji.

Do

Adjutantury Generalnej

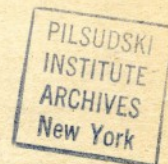
W załączeniu przedkładam do wiadomości odpis meldunków, otrzymanych z D.O.K. Nr.VI.

6 załączników.

W.z. Szefa Oddziału II. Szt.Gen.

ADJUTANTURA GENERALNA	
NACZELNEGO WODZA	
L. dz. 8828 J2	
Wpłynęło dn. 26. IX	1922 roku
Wyszło dn. 26. IX	1922 roku
Załączników	

Sokołowski major.



Oddział II. przy Sztabie II. d.p.

Stanisławów, dn. 9/IX.1922r.

L.416/II.

Odpis ze odpisu.

Ścisłe tajne. B. pilne

Do

Dowódcy Okręgu Korpusu Nr.VI. /:Oddział II. Sztabu:/

we L w o w i e.

Według uzyskanych informacji ze źródła wiarygodnego przez Pow. kom.pol. w Dolinie sztab armji ukr. przeniósł się z Deutsch-Gabel do Użhorodu. Za sztabem ściga w te strony wielu żołnierzy z obozów co rząd czeski toleruje. Informator twierdzi, że bryg.ukr. ma zamiar urządzić wypad na powiaty południowe jak w 1920r., by w ten sposób wywołać zamieszki w Małopolsce Wsch. utrudnić wybory do Sejmu. - Wypad ten planowany był początkowo na czas wyborów, obecnie prawdopodobnie powzięto zamiar przyspieszenia akcji. Oddziały, które na razie pozostają rozlokowane nad granicą, względnie na Rusi Przykarpackiej w razie akcji mają zaopatrzyć się w broń w gorach, gdzie ta ma być w większych ilościach ukryta.

Ponieważ wiadomość ta wydaje się być prawdopodobną, wskazaniem byłoby przeprowadzenie jaknajszybszego wywiadu na Rusi Przykarpackiej by mając dokładne dane o zamierzeniu Ukraińców móc w czasie akcji tę spalić.

/-/ W i s n i o w s k i kpt.

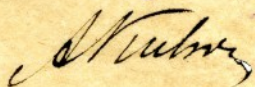
Kierownik O.II.przy Szt.II.

za zgodność odpisu:

dyw.piesh.

/Podpis nieczytelny/

za zgodność z odpisem:



Powiatowa Komenda Policji Państwowej
w Dolinie.
L. 289/22 poufne.

Odpis z odpisu.

ukraińskich wojsk koncentracja
w użgorodzie w celu przygotowa-
nia nagłego napadu na Wschodnią
Małopolskę.

Do

Komendy Policji Państwowej Okręgu 5 f.

w Stanisławowie.

Dolina dn. 8. września 1922r.

Na podstawie otrzymanych od konfidenta /:należącego do tajnej bo-
jówki ukraińskiej:/ informacji, jako zupełnie pewnych, donosi się, że do
użgorodu /:ungwar:/ ściągani są w bardzo szybkim tempie wszyscy Rusini
galicyjscy, znajdujący się w Czechosłowacji.

Rusini ci mają być wyekwipowani w mundury wojskowe i w użgorodzie
odbywać ~~xxx~~ ćwiczenia w rodzaju manewrow jednakże bez broni.

Sztab armji ukraińskiej, który dotychczas prowadził swe agendy
w Jabłonnej niemieckiej koło Pragi miał przed 10 dniami przenieść swą
~~xxx~~ siedzibę do użgorodu, celem jaknajszybszego sformowania bojowych
oddziałów ukraińskich i ich dokładnego przeglądu.

Tutejsza tajna bojówka ukraińska otrzymała z użgorodu najpierw
wiadomości, że sformowana w użgorodzie armja ukraińska dla których bron
palna, sieczna oraz karabiny maszynowe mają być ukryte w okolicy Ła-
wocznego, turki i Wyżkowa /:powiat Dolina:/ po stronie Czechosłowacji
mają w dniu głosowania do Sejmu urządzić urządzić wypad w kierunku na
powiat Turczański Borysław, powiat Skolski, oraz powiat Doliniński
w celu wywołania zamieszania i niedopuszczenia w ten sposób do przepro-
wadzenia głosowania, obrabowania kas rządowych i instytucji prywatnych
oraz wymordowania ludności polskiej, w czem mają im pomagać wszystkie
tajne bojówki, znajdujące się na wewnątrz kraju.

W ostatniej chwili otrzymała tutejsza bojówka ukr. tajną informację
że napad ten ma być wywołany już w najbliższych dniach, a to w celu całko-
witego sterroryzowania ludności, oraz w celu sprowadzenia takiego zamiesz-

ILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

ILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

nia w tej części kraju, że rozpisane wybory pod żadnym warunkiem we Wschodniej Małopolsce odbyć się prawidłowo nie będą mogły.

Powyższe podaje do wiadomości i urzędowego zużytkowania .

za zgodność z odpisem:

Michalski

Odpis z odpisu.

D e p e s z a .

Dowództwo Okręgu Korpusu VI. Oddział 11. Lwów.

Stanisławów 14.IX.1920r. Oddział 11. Sztabu 11. Dyw. piechoty L.416/11.
9/IX.1922r.

Według informacji Sztabu ukraińskiej brygady przeniosł się do użgorodu, gdzie ściągają z obozów znaczną część żołnierzy ukraińskich. Sztab ma zamiar dokonać napadu na powiaty graniczne. Konieczne przeprowadzenie sko-? u Pismo w tej sprawie wysłane. Dtwo 11. Dyw. piechoty.

za zgodność z odpisem:

Michalski

Odpis z odpisu:

/w wyjątkach/.

Relacje z Rusi zakarpackiej.

wieden 11.IX.1922r.

Skonstatowano na Rusi wielkie przesunięcie rosyjskiej kontrbolszewickiej emigracji. Ci ostatni cieszą wielkimi względami ze strony władz czeskich w formie różnych zapomóg, ułatwień i t.p. zdaje się i nie ulegać żadnej wątpliwości, że pobyt gen. Wrangla nie ograniczył się do samych koszy; Ruś zakarpacka cała stanowi ten magnes, który wspomnianego generała do siebie przyciąga.

z redaktorem "Ruszińskaji magyar Hirlap" prowadzono następującą rozmowę:

- Dlaczego Czesi nie dają Rusi autonomji ?

- Dlatego, że Kramarz oczekuje nowej Rosji, dla której rusko-karpacki korytarz wolnym być musi do wszelkiego mazepińskiego tałatajstwa. W obecnych warunkach w autonomjach byłaby wymarzoną eldorado dla ukraińskich wylęgarni wszelkiego pokroju.

.....

najbardziej interesującymi są tu stosunki nad samą granicą. Jak już doniosłem w użgorodzie istnieje regularna fabryka przeróżnych paszportów głównie czesko-słowackich, polskich, rumuńskich i węgierskich. Przy przyskowiowej korupcji w tym ~~kraju~~ kraju fabryczka ta doczekała się już drugiego roku ostnienia. Cena jednego "paszportu" wynosi około 2.500 k.cz. i więcej. Tymi głównie "dowodami osobistymi" posługują się nieproszeni goście kręcąc się ^{obok} ~~skok~~ polskiej granicy. Co do materiałów wybuchowych to komuniści węgierscy po czeskiej stronie granicy posiadają dobrze ukryte wielkie zapasy tych ~~środków~~ ^{materialnych środków}. Przez centralę z Rakoci utca otrzymują terroryści ten materiał który austriackiego pochodzenia, fiabrykowany przeważnie jeszcze podczas wojny światowej jest po największej części zleżały i mało użyteczny. Pewne ślady w tej sprawie prowadzą nawet do Stanisławowa, ale niestety do drodzy gubią się. W Ryszczanach leczy się z reumatyzmu kilku starszych ukr. gal. armji.

W Preszburgu istnieje w dalszym ciągu oficjalna ekspozytura Lunru.

.....

naogół panuje tymczasowo na Rusi zakarpackiej spokój może dlatego, że wielka część band znajduje się już po polskiej stronie. Przypuszczam, że najbliższe dni o tem nas przekonają. W koszykach na stacji kolejowej mówiono o wybuchem już "powstaniu" w Galicji Wschodniej.

za zgodność z odpisem:

Mulny



O d p i s.

Wyjątki z listu prywatnego.

Użgorod 6.IX.1922r.

.....

Oficjalne organy czesko-słowackie w żadnym wypadku i w żadnej formie nie popierają ani pośrednio ani bezpośrednio ukraińskich grup terrorystycznych mających głównie tutaj swą bazę operacyjną. Stwierdzam to na podstawie dokładnych danych po wszechstronnem wybadaniu sytuacji na miejscu. Sztab operacyjny tych ludzi mieści się na Rakoci utca 14. i o ile mi dotychczas wiadomo nie mają oni nic wspólnego z Petruszewiczem, są to przeważnie bolszewicy i to przeważnie najczystszej krwi. Jak połączyć naszą wersję o ruchu ściśle narodowościowym ukraińskim z powyższą relacją - może mi najbliższe dni wyjaśnią, teraz bowiem, przyznając z przykrością jestem w niemałym kłopocie jak pewną rzecz, która posiadała fundamentalną autentyczność - na głowę postawić. Z obowiązku obserwatora donoszę, że 1.IX. bawił gen. Wrangel w Koszycach. Cel i kierunek podróży jest mi niewiadomy, może nasz konsul w Koszycach więcej powie o tej sprawie.

.....

P.S. Pod żadnym warunkiem "Diło" nie powinno doczekać się procesu Fedaka. Nie konfiskowanych egzemplarzy rozpowszechnionych jest w Czechosłowacji więcej jak w kraju. Pilnie na to zwrócić uwagę.

aaa.....



Odpis w wyjątkach.

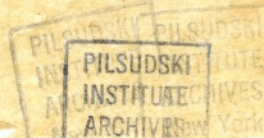
Wiedeń. 10. IX. 1922r.

Relacje z Zakarpackiej Rusi.

Dra. Bekiesza na Rusi niema. Nie jest wykluczone, że ukrywa się pod cudzym nazwiskiem, albowiem w Munkaczewie istnieje normalna fabryka fałszywych dokumentów i paszportów z pieczęciami. W Łazach koncentrują się głównie galicjanie, gdzie wśród miejscowej ludności znajdują przychylne poparcie. W samym Uzgorodzie znajdują się centra antypolskiej a zarazem antyczeskiej /węgierska/ agitacji. Najważniejszym czynnikiem antypolskiej agitacji jest tu "Karpacka Prawda", organ karpacko-ruskiej Okręgowej Komunistycznej Partji w Czechosłowacji /sekcja III Internajjonału/. Ważnem jest nietyle samo pismo ile centr jaki ono tworzy. Ma się tu do czynienia nie z jakąś grupką agitacyjną ale z kompletem na wielką skalę i wszystkie nici przeróżnych oderwanych pozornie od siebie "zamałków" w kraju mają tu swój punkt wyjściowy. Finansowana przez postawstwo sowieckie gazetka ta wychodzi tu dla pozorów. /Wogóle na Rusi mało socjalistów a tem mniej bolszewików/. W Uzgorodzie pracują członkowie galicyjskiego ispołkoma i właśnie istnieje najlepszy dowód, że akcja sabotażowa w Galicji Wschodniej jest skoordynowaniem akcji bolszewickiej i ukraińskiej. Pozostaje czynnik trzeci ukraińsko-narodowy ruch sabotażowy. Na podstawie wstępnych tylko wywiadów w Wiedniu stwierdzam, że Zunr z akcją młodych niema nic wspólnego z powodu wyraźnie bolszewickiego charakteru większości "młodych". Nie można wprawdzie twierdzić, by Zunr nie był dokładnie o wszystkim poinformowany, faktem jest jednak, że ten sam Zunr nie posiada tam żadnego wpływu. Sama centrala ukraińskiej grupy terrorystycznej znajduje się w Pradze przy ul. Stepańskiej 28 /gmach słowiańskich akad. drużyn/.

Kuchnia ukr. gal. studentów kosztuje sowiety 80.000. kor. czes. miesięcznie.

verte



Do Użgorodu przychodzą co pewien czas transporty ekrazytu i Kierhand granaty austr. provenjencji.

W samym mieście pełno zawsze hucułów z okolic Zabiego i okolicy.

Interpelowani żydzi /kontrabandziści/ twierdzą, że na "czeską stronę bardzo łatwo przejść tylko z powodu wysokiego kursu koron czeskich niema tam co robić".

Robotnicy z galicyjskich "drużyn" otrzymują obecnie 5 koron czeskich i wikt.

Stanowisko władz czeskich względem terrorystów jest bardzo ostre następują im ciągle na pięty, przedsiębiorzą często rewizje i aresztowania.

.....

Zwracam szczególną uwagę władz na wyjeżdżających i przyjeżdżających hucułów z Zabia.

Podpis.

za zgodność z odpisem:

A. Kudry